

Miljödepartementet
Klimatenheten

103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet om Vägen till en klimatpositiv framtid (SOU 2020:4)

Er beteckning: M2020/00166/K1

Länsstyrelsen Östergötland yttrar sig över Vägen till en klimatpositiv framtid, betänkande av Klimatpolitiska vägvalsutredningen, SOU 2020:4.

Sammanfattning

Länsstyrelsen har ett antal synpunkter som behöver beaktas i det fortsatta arbetet:

- Vi delar synen att styrmedel för att skapa stabila villkor och målsättningar bör utvecklas succesivt så att det inte dramatiskt ändrar förutsättningarna för aktörer som ska arbeta med projekt inom LULUCF-sektorn. Vidare tillstyrker vi även att det är viktigt, som utredningen lyfter, att undvika så kallat koldioxidläckage där utsläppen flyttas från Sverige. Detta gäller inte minst inom livsmedelsproduktionen.
- Det är positivt att utredningen har tagit fram konkreta siffror på miniminivåer för volymen på kompletterande åtgärder och att det också är tydligt att det inte finns något tak på denna volym. Denna konkretisering kommer underlätta i klimatarbetet samt med kompletterande åtgärder.
- Ett system för uppföljning av kompletterande åtgärder och negativa utsläpp skulle underlätta i klimatarbetet. Här vill Länsstyrelsen även trycka på att detta system även bör innefatta länsvis uppföljning för att underlätta arbetet och relevanta kompletterande åtgärder på regional nivå.
- En brist i utredningen är saknaden av fysisk planering och de möjligheter som finns att arbeta inom det för att få till kompletterande åtgärder för negativa utsläpp. Det finns ett behov av att lyfta relationen mellan markutnyttjande och koldioxidbindning främst i kommunala planeringsprocesser men även i andra sammanhang.
- Utredningen föreslår en ökad tillämpning av fånggrödor, mellangrödor samt agroforestry inom jordbruket. Länsstyrelsen håller med om att det finns en stor potential till ökad kolinlagring i jordbruksmark genom ökad odling av fånggrödor och mellangrödor. Däremot är vi tveksamma till om agroforestry kan öka i en sådan omfattning att det får en reell effekt på kolinlagringen utan att det samtidigt försämrar förutsättningarna för svensk livsmedelsproduktion och/eller minskar jordbrukslandskapets natur- och kulturvärden allt för mycket.

Dessa synpunkter redovisas mer utförligt i nedanstående del.

Synpunkter på förslaget

Utredningens huvudsakliga uppdrag har varit att ta fram en strategi och handlingsplan för att nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045. År 2045 ska Sverige ha nettonollutsläpp, vilket innebär en minskning av utsläppen med minst 85 % och att resterande 15 % minskas genom så kallat kompletterande åtgärder. Det är dessa kompletterande åtgärder som utredningen fokuserar på i form av ökat nettoupptag och minskade utsläpp i skog och mark, bio-CCS (avskiljning, transport och lagring av koldioxid av biogent ursprung), verifierade utsläppsminskningar vid investeringar i andra länder samt negativa utsläpp genom andra tekniska åtgärder.

Länsstyrelsen har främst valt att yttra sig i de delar där myndigheten berörs genom att pekas ut som ansvarig för åtgärder eller där vi redan idag arbetar inom området. Därav har fokus mest legat på åtgärder inom LULUCF-sektorn samt lite av de delar som behandlar CCS.

Länsstyrelsen ser positivt på att utredningen har genomförts och att det finns konkreta ställningstaganden samt utpekade aktörer för de olika föreslagna åtgärderna, då det underlättar vidare steg i arbetet inom området. Länsstyrelserna föreslås vara delaktiga i flera åtgärder, till exempel inom skog- och jordbruk samt som samrådspart, vilket också innebär att det bör finnas finansiering för detta även för länsstyrelserna.

Arbete inom LULUCF-sektorn

Länsstyrelsen ser positivt på att utredningen lyfter vikten av att skapa stabila villkor för aktörer som ska arbeta med projekt inom LULUCF-sektorn, vilket vi har erfarenhet av inom exempelvis sektorn för förnybara drivmedel. Utan stabila och långsiktiga marknadsvillkor blir det svårt för aktörerna att gå från ord till handling och därmed svårt att nå satta mål inom området.

Vidare är det också viktigt att säkerställa att utsläppen från produktion inte flyttas utomlands (så kallat koldioxidläckage) precis som utredningen lyfter. Att ha en flexibilitet i dessa volymer och i arbetet är av vikt då det finns en stor oförutsägbarhet i var och hur mycket kol som kommer bindas in i olika processer.

Som det också poängteras i utredningen så är det viktigt att föreslagna åtgärder inom LULUCF-sektorn inte motverkar, utan snarare stärker, möjligheterna till att nå miljömål samt målen i den nationella livsmedelsstrategin.

Volymer för miniminivåer för kompletterande åtgärder

Det är positivt att konkreta miniminivåer för inbindning av kol har tagits fram i utredningen samt att volymerna föreslås öka stegvis för att nå målnivåerna för 2030 respektive 2045. Huruvida dessa målnivåer är rimliga eller ej kan inte vi avgöra och kan därav inte uttala oss om detta i yttrandet.

Länsstyrelsen tillstyrker dock att de föreslagna målnivåerna skulle kunna användas som underliggande mål till de nationella målen och inte som ett etappmål inom ramen för miljömålssystemet. Det skulle underlätta och ge en tydlig inriktning för arbetet fram till år 2045. I ett vidare steg bör dessa även brytas ner på länsnivå för att tydliggöra vilka volymer på kompletterande åtgärder som krävs i respektive län.

Enligt förslaget bör Naturvårdsverket få i uppdrag att skapa ett system för insamling av data, beräkning och redovisning av negativa utsläpp för uppföljning av kompletterande åtgärder och de nationella klimatmålen (s.44). Här vill Länsstyrelsen poängtera att det även bör finnas möjlighet för uppföljning på länsnivå. År 2019 antog Länsstyrelsen en ny energi- och klimatstrategi där uppföljning är en viktig del arbetet. I dagsläget saknas mycket statistik och data på länsnivå vilket försvårar Länsstyrelsens och andra aktörers arbete.

Åtgärder och styrmedel för ökad kolsänka

Utredningen föreslår en ökad tillämpning av fånggrödor, mellangrödor samt agroforestry inom jordbruket och menar att detta kan göras utan betydande effekter på markanvändningen.

Länsstyrelsen håller med om att det finns en stor potential till ökad kolinlagring i jordbruksmark genom ökad odling av fånggrödor och mellangrödor. Däremot är vi tveksamma till om agroforestry kan öka i en sådan omfattning att det får en reell effekt på kolinlagringen utan att det samtidigt försämrar förutsättningarna för svensk livsmedelsproduktion och/eller minskar jordbrukslandskapets natur- och kulturvärden allt för mycket.

Länsstyrelsen ser positivt på att se över reglerna för fånggrödor och att rikta stödet mot större arealer och omfatta fler grödor. Här vill vi även lyfta att det vore bäst om artvalet var fritt för den enskilde lantbrukaren eftersom lokala förutsättningar och så vidare kan skilja sig på olika platser i landet.

På jordbruksmark som har tagits ur bruk föreslås det i utredningen bland annat att energiskog ska odlas på marken. Här är viktigt att de ekonomiska förutsättningarna granskas och att eventuellt stöd tillförs för åtgärden. Det kan i dagsläget vara svårt att få ekonomi i den typen av odling.

Länsstyrelsen anser att den rådgivning om åtgärder för ökad kolinlagring som utredningen föreslår ska erbjudas lantbrukare och markägare bör integreras i landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen håller vidare med om att ökade ersättningar bör kombineras med rådgivning för att få önskad effekt.

Länsstyrelsen har noterat att utredningen lyfter fysisk planering i liten utsträckning, något som är en viktig aspekt när det kommer till nyttjande av mark som kan binda in kol. I utredningen lyfts aspekterna delvis i några stycken, men det finns fler aspekter här som bör tas upp eftersom det är en komplex fråga som behöver lyftas mer ur perspektivet kolinlagring än vad det gör idag. Här krävs en översyn då det finns ett flertal olika målkonflikter när det gäller nyttjande av jordbruks- och skogsmark för exempelvis bostadsbyggande. Kommunal fysisk planering är ett viktigt verktyg för genomförande av kompletterande åtgärder för negativa utsläpp. Det är dock bra att utredningen föreslår att denna fråga ska utredas vidare av Naturvårdsverket i samråd med Jordbruksverket, Skogsstyrelsen samt länsstyrelserna. Här bör även Boverket och Transportverket vara involverade.

CCS och Bio-CCS

Bio-CCS framstår ha stor potential för vårt land när det gäller irreversibel kolinlagring och därav håller Länsstyrelsen med om att Sverige bör verka för att inom EU utveckla ett gemensamt långsiktigt styrmedel för att gynna bio-CCS och att detta bör vara teknikneutralt. Det skulle vara till nytta för att driva igång en marknad inom området även regionalt och lokalt. Det är viktigt att dessa styrmedel utvecklas samtidigt som att det inte får leda till att omställningstrycket minskar, till exempel kopplat till dagens utsläppsrätter i EU ETS.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Carl Fredrik Graf med energi- och klimatstrateg Joakim Svensson som föredragande.

I ärendet har även Maria Källming, samordnare för Greppa Näringen deltagit.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därmed underskrifter.

Carl Fredrik Graf

Landshövding

Joakim Svensson

Energi- och klimatstrateg

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.